

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.IV.37.739/2021/12.

A tanács tagjai: Dr. Balogh Zsolt a tanács elnöke
Dr. Hajas Barnabás előadó bíró
Dr. Dobó Viola bíró

Az I. rendű felperes: felperes1
(cím1.)

Az I. rendű felperes képviselője: Miks Anna Ügyvédi Iroda cím2 ügyintéző: Dr. Miks Anna ügyvéd)

Deloitte Legal Göndöcz és Társai Ügyvédi Iroda
(cím3)

ügyintéző: Dr. Hajdú Viktor ügyvéd)

A II. rendű felperes: felperes2
(cím4)

A II. rendű felperes képviselője:DLA Piper Posztl, Nemescsói, Györfi-Tóth és Társai Ügyvédi Iroda

(cím5, ügyintéző: Dr. Csépai Balázs Gergely ügyvéd, Dr. Hevesi Rebeka ügyvéd)

Az alperes: Gazdasági Versenyhivatal
(cím6)

Az alperes képviselője: Dr. Ay Zoltán Nándor kamarai jogtanácsos

A per tárgya: versenyügyben hozott VJ/97/2016. számú közigazgatási határozat, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata

A felülvizsgálati kérelem benyújtó fél: alperes (35. sorszám alatt)

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: a Fővárosi Törvényszék 106.K.701.025/2020/32. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria

- a Fővárosi Törvényszék 106.K.701.025/2020/32. számú ítéletét hatályában fenntartja;
- kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperes javára 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget;
- kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az állam javára – külön felhívásra – 1.250.000 (egymillió-kétszázötvenezer) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket;
- megállapítja, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmével felmerült 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati kérelem alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes 2016. december 13-án versenyfelügyeleti eljárást indított a perben nem álló magyarországi gazdasági társasággal, az I. rendű felperessel, a perben nem álló külföldi gazdasági társasággal és a II. rendű felperessel szemben figyelemmel arra, hogy észlelte, hogy 2010-től kezdődően az eljárás alá vontak olyan szerződéses feltételeket határoztak meg, amelyek korlátozhatják a magyarországi vezérképviselőket és azok szerződéses partnereit abban a tekintetben, hogy az adott biztonságtechnikai termékeket mely földrajzi területről vásárolhatják meg, mely földrajzi területen értékesíthetik, valamint azt, hogy az érintett termékeket milyen áron értékesíthetik, illetve hirdethetik szerződéses partnereik, illetőleg a fogyasztók számára.

[2] Az eljárás eredményeképpen az alperes a 2019. december 3-án kelt VJ/97/2016. számú határozatával megállapította, hogy az I. rendű és a II. rendű felperes 2009. októberétől 2018. novemberéig, a perben nem álló magyarországi gazdasági társaság pedig 2009. októberétől 2017. júniusáig egységes és folyamatos versenykorlátozó célú jogsértést követett el, amikor az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikk (1) bekezdés *c)* pontjába ütköző módon korlátozta az érintett biztonságtechnikai termékek határon átnyúló passzív értékesítését, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés *a)* pontjába ütköző módon a telepítői árak tekintetében meghatározta az érintett márkájú biztonságtechnikai termékek viszonteladási árának mértékét, valamint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés *b)* pontjába ütköző módon korlátozta a végfelhasználói árak internetes feltüntetését, ezáltal az érintett márkájú biztonságtechnikai termékek online értékesítését.

[3] Az alperes az I. rendű és a II. rendű felperes tekintetében a jogsértés további folytatását megtiltotta. Kötelezte az I. r. felperest, hogy írásban, dokumentálható módon tájékoztassa valamennyi, az érintett márkájú biztonságtechnikai termékek értékesítésében

érintett partnerét, hogy a viszonteladói és telepítői szerződések kifogásolt rendelkezései a versenyjogi előírásokba ütköznek és ennek teljesítését igazolja.

[4] Továbbá kötelezte az I. rendű felperest 240.000.000 forint, a II. r. felperest pedig 300.000.000 forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére.

[5] Az alperes az érintett termékek meghatározásának vonatkozásában rögzítette, hogy az eljárás tárgyát az érintett márkájú riasztó berendezések forgalmazására vonatkozó rendelkezések és gyakorlat képezte. Az érintett piac kapcsán hivatkozott arra, hogy az elektronikus őrző-védő berendezés és az élőerős őrző-védő szolgáltatás, valamint a kivonulatszolgáltatás távfelügyelet elkülönült piacot képez. Az eljárás alá vont vállalkozások piaci szerepét és részesedését vizsgálva utalt a megkeresett vezérképviseltek, importőrök és a perben nem álló magyarországi gazdasági társaság nyilatkozatára, melyek meglehetősen nagy szórást mutattak a számszerűsített adatok tekintetében.

[6] Az alperes határozatában az alkalmazandó joggal összefüggésben a Tanács az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EKSZ) 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003/EK rendelete 3. cikk (1) bekezdésére, a kereskedelemre gyakorolt hatással összefüggésben pedig az Európai Bizottság Iránymutatás a kereskedelemre gyakorolt hatásának a szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról című közleménye (a továbbiakban: TKKÉ közlemény) 13. pontjára hivatkozott. Azt is rögzítette, hogy az érzékelhetőség megállapítása során a negatív NAAT szabály az irányadó, vagyis egy vertikális megállapodás elvileg nem alkalmas arra, hogy érzékelhető hatást fejtsen ki, ha a felek együttes piaci részesedése egyetlen olyan, az Európai Unión belüli érintett piacon sem haladja meg az 5 %-ot, amelyre az hatással van, és a szállítónak a megállapodás tárgyát képező termékkel megvalósított összesített éves közösségi forgalma nem haladja meg a 40 millió eurót.

[7] Az eljáró versenytanács megállapította, hogy sem a II. r. felperes éves forgalma, sem az I. r. felperes éves forgalma a termékek értékesítéséből származóan nem haladja meg a 40 millió eurót, annak csak töredéke, azonban az érintett márkájú termékek piaci részesedése nagyobb mint 5 %, ezért az alperes szerint a vizsgált magatartás kívül esik a NAAT szabály által felállított vélelem körén.

[8] Az alperes megállapította, hogy a vizsgált magatartás a Bizottság 330/2010/EUB rendelete (a továbbiakban: Vertikális rendelet) 1. cikk (1) bekezdés *a)* pontja alapján a vertikális megállapodás kritériumainak megfelel, különösen súlyos jogsértését valósít meg, és a csoportmentességi kedvezmény alkalmazásának feltételei nem állnak fenn.

[9] Az alperes megállapította az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés *c)* pontjának megsértését, a passzív értékesítés tilalmának megvalósulását, a 101. cikk (1) bekezdés *a)* pontja alapján a viszonteladási árak mértékének meghatározását, és a 101. cikk (1) bekezdés *b)* pontja értelmében fennálló online értékesítés korlátozását azzal, hogy az eljárás alá vontak magatartásukat egységes és folyamatos jogsértés révén valósították meg.

[10] Ugyan a vállalkozások egyedi esetben igazolhatják az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdés szerinti versenyt ösztönző hatást, mint csoportmentességi feltétel fennállását, azonban ilyen érvelést, a szükséges szintű bizonyítást az eljárás során az eljárás alá vontak nem terjesztettek elő, az egyedi mentesség feltételeinek teljesülése sem volt megállapítható.

A kereseti kérelmek és az alperes védekezése

[11] Az I. rendű felperes keresetében elsődlegesen az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, másodlagosan megváltoztatását és az eljárás megszüntetését, harmadlagosan a bírság összegének 20.000.000 forintra való csökkentését kérte.

[12] Arra hivatkozott, hogy az alperes bizonyítási indítványait jogszerűtlenül mellőzte, a megállapított tényállás hiányos, ezért a perbeli határozat hatályon kívül helyezése indokolt.

[13] Álláspontja szerint egy vertikális magatartás nem alkalmas arra, hogy érzékelhető hatást fejtsen ki, ha a felek együttes piaci részesedése egyetlen olyan, érintett piacon sem haladja meg az 5%-ot, amelyre a megállapodás hatással van és a szállítónak a megállapodás tárgyát képező termékekkel megvalósított összes éves közösségi forgalma nem haladja meg a 40 millió eurót. Ezzel összefüggő érveit az alperes a megelőző eljárásban figyelmen kívül hagyta. Az alperes ugyancsak nem vette figyelembe a határokon átnyúló passzív értékesítés megvalósulásának érdemi akadályaival kapcsolatos előadását és az egyéb piaci szereplők nyilvános mérlegadatok szerinti exportforgalmával kapcsolatos védekezését.

[14] Előadta, hogy a 2018. évi forgalmából legfeljebb 67 000 euró exportbevétel lehetett volna, amely nem alkalmas arra, hogy az Európai Unión belül érzékelhető hatást fejtsen ki. Kifejtette, hogy az alperes a releváns piac fogalmát, az ahhoz tartozó termékeket és piaci szereplőket tévesen határozta meg, ezért az eljárás lefolytatásának törvényi előfeltételei megállapítására és a versenyfelügyeleti bírság összegére is kihatóan a piaci részesedés mértéke is téves következtetésen alapul. Álláspontja szerint a lakásriasztó berendezéseken kívül a vagyonvédelmi rendszerekbe tartoznak a távfelügyeleti rendszerek, a kamerarendszerek, a beléptető rendszerek és az üzemeltetéshez, működtetéshez szükséges rendszerek is. Az érintett piacot tehát az alperes sem azonosíthatná kizárólag a magántulajdonú lakásban felszerelt riasztó berendezésekkel. Vitatta az alperes megállapítását azzal kapcsolatban is, ahogyan az érintett piaci részesedését a riasztó berendezésekkel foglalkozó vállalkozások véleményének összesítése és az eljárás alá vont vállalkozások nyilatkozata alapján állapította meg. Ugyancsak vitatta a megnyilatkoztatott gazdasági társaságok kiválasztását és azt is, hogy közülük három nem határozta meg pontosan, hogy az a közölt forgalmi adatok milyen típusú és funkciójú riasztó berendezésekre vonatkoznak.

[15] Kifejtette, hogy a vagyonvédelmi eszközök piaca sok esetben – rendészeti, honvédelmi vagy nemzetbiztonsági okok miatt – rejtett, azonban az állami és önkormányzati megrendelések a lakossági megrendelésekhez képest lényegesen nagyobb volumenűek, de ezt a piaci szegmenset az alperes figyelmen kívül hagyta.

[16] Kifogásolta, hogy a határozat 25. pontja nem megfelelően tartalmazza az érintett márkájú termékek magyarországi részesedésére vonatkozó nyilatkozatát, amely kitért arra, hogy nem tudja megítélni a piaci mértékét, csak szűk körű becslésre volt képes, amely egyrészt a lakásriasztók piacából indult ki, másrészt pedig saját éves forgalma tekintetében az érintett márkájú termékek értékesítése nem éri el a 25-30%-ot.

[17] A keresetváltoztatásában elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatását, a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, másodlagosan az alperes határozatának megváltoztatását és a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, harmadlagosan az alperes határozatának megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság a kiszabott bírságot mellőzze, vagy csökkentse. Az I. rendű felperesnek az EUMSZ és a negatív NAAT szabály alkalmazhatóságával, az 5%-os piaci részesedéssel kapcsolatos, a keresetváltoztatás során előterjesztett érvei megegyeznek az II. r felperes keresetlevelében felhívott érvekkel.

[18] A II. rendű felperes keresetében elsődlegesen az alperesi határozat megváltoztatását, a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését kérte arra figyelemmel, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható a vizsgált magatartás vonatkozásában

másodlagosan az alperes határozatának megváltoztatását és a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, mivel nem igazolható, hogy magatartása az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütközött volna, harmadlagosan az alperes határozatának megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság a kiszabott bírságot mellőzze, vagy annak összegét 1 forintban állapítsa meg.

[19] Arra hivatkozott, hogy az EUMSZ 101. cikke nem alkalmazható jelen eljárásban, tekintettel arra, hogy a felperesek vizsgált magatartása nem érinti érzékelhető mértékben a tagállamok közötti kereskedelmet.

[20] Álláspontja szerint az alperest terheli annak bizonyítása, hogy az adott magatartás érzékelhető hatást fejtett ki a tagállamok közötti kereskedelemre. Álláspontja, hogy az alperes a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás érzékelhetősége tekintetében nem végezte el az uniós esetjog alapján kötelező egyedi értékelést. Az érzékelhetőség meglétét továbbra is bizonyítani kell az alperesnek ahhoz, hogy az EUMSZ alkalmazható legyen. Az érzékelhetőség alátámasztására azonban semmilyen bizonyítékot nem hozott fel az alperesi határozat.

[21] Hivatkozott arra, hogy az alperes a Tpv. 11. §-a vonatkozásában a versenyfelügyeleti eljárást azért szüntette meg, mert a rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztották alá, hogy az érintett biztonságtechnikai termékek piaci részesedése a vizsgált időszakban meghaladta volna a 10%-ot. Álláspontja szerint az, hogy a Magyarországon folytatott tevékenység, Magyarországon is csak csekély hatással bír, valószínűsíti, hogy az a tagállamok közötti kereskedelemben sem képes érzékelhető hatást gyakorolni. Az alperes annak ellenére állapította meg, hogy a felperes és disztribútorai piaci részesedése az 5%-ot az érintett piacon elérte, hogy a VJ/97-275/2016. számú végzés 113. pontjában kimondta, hogy nem zárható ki az, hogy az eljárásban vizsgált magatartások csekély jelentőségükre tekintettel nem tartoznak a Tpv. 11. §-ban foglalt tilalom alá. Hivatkozott arra, hogy az alperes megállapításaiból, rendelkezésre álló iratai alapján a piaci részesedésre vonatkozó megalapozott következtetést nem lehet tenni, így az sem állapítható meg, hogy a piaci részesedése az 5%-ot eléri.

[22] Az alperes határozatának 145. pontja szerint az I. rendű és a II. rendű felperesek nyilatkozatai, valamint a további bizonyítékok alapján jutott arra a következtetésre, hogy az érintett márkájú termékek piaci részesedése nagyobb, mint 5%. Ezt azonban – arra hivatkozva, hogy a piac meghatározása nélkül a piaci részesedés sem határozható meg – vitatta.

[23] Hivatkozott arra, hogy az alperest terheli annak bizonyítása, hogy a piaci részesedése az 5%-ot meghaladja. Mivel az alperes ennek nem tett eleget, fennáll a vélelem amellett, hogy a vizsgált magatartás nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. A negatív vélelem következménye, hogy az EUMSZ 101. cikke nem alkalmazható, ezért vele szemben az eljárást meg kell szüntetni.

[24] Az alperes az I. rendű felperes keresetére előterjesztett védiratában a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy az I. rendű felperes keresete az előzetes álláspontra tett észrevételek megismétlése, amelyekre a határozatban reagált. Álláspontja szerint a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékelte, a tényállást teljeskörűen feltárta, és abból a megfelelő következtetést levonta, a bizonyítási indítványok mellőzését pedig határozatában megindokolta.

[25] Az alperes az I. rendű felperes keresetváltoztatására előterjesztett beadványában a II. rendű felperes keresetlevelére benyújtott érdemi védiratában kifejtett álláspontját ismételte meg.

[26] A II. rendű felperes keresetére előterjesztett védiratában az alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy a II. rendű felperes és disztribútorai magatartása kapcsán megállapítható a tagállamok közötti kereskedelmi érintettségre tekintettel, hogy a kereskedelemre gyakorolt hatás érzékelhető mértékű volt. Álláspontja szerint a perbeli esetben az érintett biztonságtechnikai termékek piaci részesedése meghaladja az 5%-ot és bár a szállítók közösségi szintű forgalma nem haladja meg a 40 millió eurót, az érintett biztonságtechnikai termékek a riasztórendszerek piacán fontos szerepet töltek be, különösen a lakossági szegmensben, amely a TKKÉ közlemény 53. pontja alapján is megalapozza az érzékelhetőség megállapíthatóságát, amely szerint az olyan megállapodások esetén, amelyek természetüknél fogva alkalmasak arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre hatást gyakoroljanak, ha a felek piaci részesedése az 5%-ot meghaladja, vélelmezhető, hogy ez a hatás érzékelhető. Álláspontja szerint a perbeli esetben a megállapodás Magyarország egészét érinti, ezért az 5%-ot meghaladó részesedés miatti vélelem alkalmazható.

[27] Hivatkozott arra, hogy abból, hogy a 10% fölötti részesedés nem bizonyított, nem lehet levonni azt a következtetést, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok az 5%-ot meghaladó piaci részesedést sem támasztják alá. A 10%-os küszöb megállapíthatóságának hiányát részben a II. rendű felperes azon nyilatkozata alapozta meg, amelyben maga is úgy nyilatkozott, hogy az érintett márka saját piaci részesedését 10% alá becsüli.

[28] Előadta, hogy az eljárás során beszerzett bizonyítékok alapján valószínűsíthető volt az érintett biztonságtechnikai termékek 10%-ot meghaladó piaci részesedése, ahogyan azt az előzetes álláspontja is rögzítette. Kifejtette, hogy a II. rendű felperes az eljárás során maga is 10% alatti részesedést vélelmezett, azonban ezt az állítását nem támasztotta alá, ha pedig úgy ítélte volna meg, hogy piaci részesedése az 5%-ot sem éri el, úgy ezt fogalmazta volna meg.

[29] Álláspontja szerint megfelelő módon támasztotta alá, hogy az érzékelhetőség megállapítható, vagyis a vizsgált magatartásra az EUMSZ 101. cikkét is alkalmazni kell.

A felülvizsgálni kért jogerős határozat

[30] Az elsőfokú bíróság az alperes VJ/97-279/2016. és a VJ/97-281/2016. számú határozatait megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte, ezt meghaladóan az I. rendű felperes keresetét elutasította. A megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatása szerint az alperesnek a tényállást az érintett piac meghatározása, a negatív NAAT szabály alkalmazhatósága körében teljeskörűen fel kell tárnia, különös tekintettel arra is, hogy meg kell vizsgálnia, hogy az érintett biztonságtechnikai termékek piaci részesedése az 5%-os küszöbértéket meghaladja-e vagy sem. E körben megállapítását részletes tényállás alapján számszaki adatokkal és egyéb bizonyítékokkal részletesen kifejtetten kell alátámasztania. Ha ismételen arra a következtetésre jutna az érintett piac meghatározását követően, hogy a negatív NAAT szabály nem érvényesül és a felperesek vizsgált magatartására az EUMSZ rendelkezései alkalmazhatóak, úgy a megismételt eljárásban a jogsértést – ha annak feltételei fennállnak –, ismételen meg kell állapítania és az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezményeket ismételen le kell vonnia.

[31] Az I. rendű felperesnek az alperes bizonyítási indítványok mellőzésével, valamint az ehhez kapcsolódó tényállás tisztázási kötelezettség megsértésével kapcsolatos kereseti kérelmével összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes az I.

rendű felperes bizonyítási indítványait rögzítette és megindokolta, hogy a felajánlott bizonyításnak miért nem adott helyt. E körben az elsőfokú bíróság utalt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. § (5) bekezdésében rögzített szabad bizonyítás rendszerére.

[32] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a felek által nem volt vitatott sem a megállapodás vertikális jellege, sem pedig az, hogy a felperesek érintett biztonságtechnikai termékek értékesítéséből származó bevétele, sem külön-külön, sem együttesen nem haladta meg a 40 millió eurót.

[33] A jogerős ítélet szerint az alperes az érintett piac vizsgálatát a határozat III. fejezetében, a piaci részesedés vizsgálatát a III.3. alfejezetének 24-26. pontjaiban rögzítette. Az érintett piac meghatározása egy általános okfejtést tartalmazott, az alperes nem részletezte, hogy annak meghatározása során pontosan milyen vizsgálatot végzett. A II. rendű felperes nyilatkozatára és a szabályozás jogi környezetére utaláson túl nem adta érdemi indokát annak, hogy miért korlátozta azt a lakásriasztók piacára, elhatárolva tőle a kapcsolódó távfelügyeleti szolgáltatásokat. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy érintettség megállapíthatóságának elengedhetetlen feltétele a jogsértéssel érintett piac egyedi jellemzőinek, sajátosságainak pontos meghatározása, ezek vezethetnek ugyanis a gazdasági verseny érintettségének kimondásához. A jogerős ítélet szerint az érintett piac pontos meghatározásától az alperes a negatív NAAT szabály alkalmazhatóságának vizsgálata körében sem térhet el, mert ennek hiányában az érintett biztonságtechnikai termékek piaci részesedésének 5%-os küszöbértékére vonatkozó vizsgálat sem lehet megfelelő. Rámutatott, hogy az alperes határozata az érintett piac ilyen irányú vizsgálatával adós maradt.

[34] A piaci részesedés vizsgálata tekintetében az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az alperes számos forgalmazót és versenytársat keresett meg az érintett biztonságtechnikai termékek piacon betöltött szerepének pontos meghatározása érdekében. Az alperes határozatával érintett, perben nem álló magyarországi gazdasági társaság szerint pontos felmérés nem készült arról, hogy az egyes márkáknak milyen piaci részesedése van a Magyarországon, az egyes vezérképviseltek pedig üzleti titokként kezelik a forgalmakat. A piaci szereplők saját értékesítési tapasztalataik, piaci ismereteik alapján tudtak csak becslést adni az érintett biztonságtechnikai termékek részesedésére vonatkozóan a magyarországi riasztóberendezések értékesítésén belül.

A nyilatkozók adatai jelentős szórást mutattak, a vevők 30-75% közötti, a versenytársak 50% feletti részesedésre becsülték az érintett biztonságtechnikai termékek piaci részesedését. Az I. rendű felperes az érintett márka magyarországi részesedését 25-30%-ra tette, míg a II. rendű felperes úgy nyilatkozott, hogy a termékeinek részesedése a 10%-ot sem éri el az érintett piacon.

[35] Az alperes a megkeresett versenytársak árbevételi adatai alapján készített becsléssel megállapította, hogy az érintett biztonságtechnikai márkák részesedése 2010. és 2016. között folyamatosan és jelentősen nőtt, és határozatának 145. pontjában azt rögzítette, hogy az eljárás során beszerzett bizonyítékok alapján az állapítható meg, hogy az érintett biztonságtechnikai márkájú termékek piaci részesedése nagyobb, mint 5%.

[36] Az elsőfokú bíróság felhívta a Ket. 50. §-ához fűzött Kommentárt, miszerint: „A hatóság dönteni csak megalapozott tényállás ismeretében tud. Ahhoz, hogy az eljáró szerv képes legyen a megalapozott döntésre, tisztázni kell a tényállást, azaz meg kell állapítani, hogy az adott ügyben milyen események, tények történtek. Össze kell gyűjteni a döntéshez szükséges jogilag releváns tényeket. A hatóság eljárásában a tényállás tisztázása során az összegyűjtött valamennyi szóba jöhető tény közül kiválasztja azokat, amelyek a döntés meghozatalához szükségesek. Egy adott ügyben szükséges jogilag releváns tényeket az adott ügyre vonatkozó jogszabály határozza meg. A Ket. 50. § (1) bekezdéséből következően a

bizonyítási kötelezettség a hatóságot terheli, függetlenül attól, hogy az eljárás hivatalból vagy kérelemre indul meg.”

[37] Hivatkozott a Kúria Kf.VI.37.870/2018/9. számú ítéletében kifejtettekre, miszerint „A megalapozott döntés feltétele a tényállás valósághű feltárása. A tények nem kellő felderítésére az egyes bizonyítékok felszínes, elnagyolt értékelése, továbbá a döntést megalapozó egyes tények bizonytalansága, és mindezekből fakadóan az indokolás hiányossága a döntés hatályon kívül helyezését eredményezi.”

[38] Az elsőfokú bíróság szerint az elsődlegesen eldöntendő kérdés az érintett piac meghatározása és ezzel összefüggésben az EUMSZ alkalmazhatósága volt. Ezt az alperes a negatív NAAT szabály nem érvényesüléséhez, és annak megállapításához kötötte, hogy az érintett márkájú termékek piaci részesedése nagyobb volt mint 5%. Rámutatott, hogy az alperest terhelő tényállás-tisztázási- és bizonyítási kötelezettségre figyelemmel, a határozat indokolásában e megállapítást kellett volna az alperesnek alátámasztania. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alperes e körben tényállás tisztázási kötelezettségének nem tett eleget, és alperes a határozat 24-25. pontjaiban és 141-146. pontjaiban kifejtett álláspontjából nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy mely bizonyítékok figyelembevételével, mely adatok nyomán jutott arra a megállapításra az alperes, hogy az érintett márkájú termékek piaci részesedése meghaladja az 5%-os küszöbértéket.

[39] Az alperes határozatának 141-146. pontjaiban csak általánosságokban utal azokra az eljárás során beszerzett további bizonyítékokra és nyilatkozatokra, amelyek alapján következtetését levonta, de nem jelöli meg azt, hogy melyek azok az álláspontja szerint az 5%-os küszöbérték meghaladását kétséget kizáró módon alátámasztó bizonyítékok, amelyek számszerűsíthető módon támasztják alá azt, hogy az érintett márkájú termékek piaci részesedése az 5%-os küszöbértéket meghaladta.

[40] Az alperes határozatának 24-26. pontjai az eljárás alá vont vállalkozás szerepének piaci meghatározása körében is csak általánosságokat rögzítenek, amelyből csak az olvasható ki, hogy a megkérdezettek nyilatkozata jelentősen eltért arról, hogy az érintett márkájú termékek piaci részesedése mekkora lehet.

[41] Az alperesnek ahhoz, hogy az érintett márkájú termékek piaci részesedésének 5%-ot meghaladó voltát megállapítsa, ennél részletesebb, teljes körű bizonyítást kellett volna lefolytatnia. Álláspontját számszaki adatokkal kellett volna alátámasztania, részletesen kimunkálva határozatában azt, hogy mely adatok, mely bizonyítékok figyelembevételével, mely információk alapján tekinti kétséget kizáróan megállapíthatónak azt, hogy az érintett piacon az adott márkájú termékek részesedése az 5%-ot meghaladta.

[42] Az elsőfokú bíróság szerint ennek hiányában nem állapítható meg az, hogy az alperes helyesen döntött-e arról, hogy a negatív NAAT szabály nem alkalmazandó és hogy a felperesek magatartása az EUMSZ rendelkezéseinek hatálya alá tartozik-e. A jogerős ítélet szerint az alperes védíratában e körben arra hivatkozott, hogy az érintett biztonságtechnikai termékek a jelentősebb márkák közé tartoznak, így pusztán logikai úton is belátható, hogy részesedése nagyobb kellett legyen, mint 5%. Az elsőfokú bíróság szerint – az erre vonatkozó bizonyítás-, tényállás tisztázási kötelezettség teljesítésének hiányában – logikai okfejtés nem alapozhat meg olyan megállapítást, amely az 5%-os küszöbérték meghaladását és erre tekintettel az EUMSZ rendelkezéseinek alkalmazhatóságát alátámasztaná.

[43] Az elsőfokú bíróság tekintettel arra, hogy a felperesek fenti kereseti érveit alaposnak találta, az EUMSZ 101. cikkének megsértésével kapcsolatban előadott érdemi kereseti érveit nem vizsgálta.

A felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

[44] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.

[45] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Tpv. és a Ket. bizonyításra vonatkozó rendelkezéseit azzal, hogy az érintett piac meghatározására, illetve felperes piaci helyzetére vonatkozóan kétséget kizáró bizonyítást várt el.

[46] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét arra alapozta, hogy a jogsértésre az EUMSZ 101. cikkének alkalmazhatósága azért nem állapítható meg, mert alperes – amellet, hogy piacmeghatározása hiányos – nem bizonyította kétséget kizáróan, hogy II. rendű felperes piaci részesedése az 5%-os küszöbértéket meghaladta.

[47] A bizonyítékok értékelésével és a tényállás megállapításával kapcsolatban hivatkozott a Tpv. 64/A. § (3) bekezdésére és a Ket. 50. § (6) bekezdésére. Felhívta a Kúria Kf.VI.39668/2020/15. számú – a Kúria Kf.V.39.062/2020/4. számú ítéletére hivatkozó – ítéletét, amely szerint „a [30/2014. (IX.30.)] AB határozat [61] és [62] pontjaiban foglaltak mentén, iránymutató jelleggel mutatott rá a versenyügyek sajátosságát értékelve, hogy a büntetőeljárás értelmében vett kétséget kizáró bizonyításnak nem kell megfelelni. Sem az Alkotmánybíróság, sem az [Emberi Jogok Európai Bírósága], sem az Európai Unió Bírósága joggyakorlata nem követeli meg versenyügyekben sajátos tartalommal bíró egzakt bizonyítási sztenderdet. A közvetett bizonyítékok láncolatán alapuló határozat is jogszerűnek fogadható el amennyiben a Tpv. 11. §-ában foglalt tilalom megsértését az alperes által egyenként és összességében értékelt bizonyítékok olyan zárt láncolata támasztja alá, amelyet a felperesek általános hivatkozása nem tud áttörni.”

[48] A 30/2014. (IX.30.) AB határozat szerint pedig „[a] bizonyítás során a hatóság közvetett bizonyítékokat is felhasználhat, úgyszintén a piac szerkezetére vonatkozó adatokat, számításokat, gazdasági modelleket, stb. is, még akkor is, ha ez utóbbiak – egyébként a szakértői véleményekre is jellemző módon – esetenként bizonytalan elemeket, illetve bizonyos fokú valószínűségi bizonyítást is magukban hordoznak a tudomány adott állásához igazítottan.”

[49] Hivatkozott továbbá a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletére, amely kimondta, hogy a „30/2014. (IX.30.) AB határozat 70. pontja szerint a GVH által megállapított tényállás nem alapulhat pusztán spekuláción és feltételezéseken, annak ellentmondásmentes bizonyítékokon kell nyugodnia. Ez azonban a Kúria álláspontja szerint még büntetőjogias versenyügyekben sem jelenti azt, hogy észszerű keretek között ne lehetne jogi vélelmeket felállítani, vagy a közvetett bizonyítékok láncolatán keresztül ne lehetne levonni indokolt kétséget kizáró következtetéseket az érintett felperesek „bűnösségére” vonatkozóan.”

[50] Minderre tekintettel az alperes szerint a kétséget kizáró bizonyítási szint ítéleti előírása törvénysértő, nem felel meg sem az Alkotmánybíróság, sem a Kúria gyakorlatának.

[51] Álláspontja szerint nyilvánvaló, hogy ha valamennyi, a piaci részesedésre vonatkozóan beszerzett, a felperesektől független piaci szereplőktől származó adat arra mutat, hogy a piaci részesedés bizonyosan meghaladja a küszöbértéket, ezt cáfoló hitelt érdemlő adat pedig nem is merül fel, akkor a küszöbérték meghaladását a szükséges mértékben bizonyította.

[52] Hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet a bizonyítékok értékelése során kizárólag a határozatban *expressis verbis* rögzített tartalmat értékelte, az annak alapját képező, és lábjegyzetben hivatkozott konkrét bizonyítási eszközöket és bizonyítékokat nem vette figyelembe.

[53] Előadta, hogy a határozat [24]-[26] bekezdései rögzítik, hogy az eljáró vizsgálók az érintett biztonságtechnikai termékek piaci szerepének tisztázása érdekében milyen bizonyítást folytattak le, azonban a piaci részesedés sem az importmennyiség alapján, sem a vezérképviseltek forgalma útján nem volt tisztázható. Az eljáró vizsgálók emellett 33 piaci szereplőt kerestek meg, akik az adatszolgáltatásra irányuló végzésekben feltett 11 kérdés alapján megbecsülték az érintett biztonságtechnikai termékek részesedését a riasztóberendezések magyarországi piacán.

[54] A beérkezett adatszolgáltatások alapján egyetlen piaci szereplő sem becsülte 30% alá az érintett biztonságtechnikai termékek piaci részesedését, amelyből álláspontja szerint okszerűen következik, hogy az az 5%-ot bizonyosan meghaladja. Emellett utalt arra, hogy I. rendű felperes is 20% fölé becsülte a piaci részesedést, továbbá arra, hogy II. rendű felperes volt az egyetlen, aki 10% alatti értéket jelölt meg.

[55] Leszögezte, hogy a jogerős ítélet megállapításával ellentétben pontosan rekonstruálható, hogy milyen forrásból beszerezett, mely konkrét adatok alapján és milyen mérlegelési módszerrel állapította meg az 5%-os küszöbérték meghaladását, határozata tehát tartalmazza mind a tényállás tisztázása érdekében végzett bizonyítási cselekmények megjelölését, mind azok eredményét azzal, hogy az alapul szolgáló konkrét bizonyítékokat lábjegyzetben megjelölte. Kiemelte, hogy a versenyfelügyeleti eljárásban nem merült fel olyan konkrét és hiteles adat, amely a 5%-os küszöbérték meghaladását akárcsak megkérdőjelezte volna.

[56] A II. rendű felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új, a felperessel szembeni versenyfelügyeleti eljárást megszüntető határozat hozatalára utasítását kérte.

[57] Álláspontja szerint a jogerős ítélet azért jogszabálysértő, mert olyan kétséget kizáró bizonyítást vár ez az alperestől, amelyre az nem képes, ezért a Kp. 89.§ (1) bekezdés b) pontja alkalmazásának sem lehetett helye, mert nem tekinthető szükségesnek az alperes új eljárásra kötelezése, ha az nyilvánvalóan nem képes a jogerős ítélet [71] bekezdésében előírt bizonyítás lefolytatására.

[58] Mivel az alperes nyilatkozata szerint az elérhető bizonyítékokat beszerezte, azok alapján saját meggyőződése szerint a tényállást megállapította és a felhasznált bizonyítási eszközökről a jogerős ítélet szerint is számot adott. Álláspontja szerint nem várható el az alperestől, hogy ha három év alatt még a hatáskörét megalapozó tényeket sem tudta feltárni, további adatokat és egyéb bizonyítékokat keressen hatásköre igazolására.

[59] Megjegyezte továbbá, hogy az alperes felülvizsgálati kérelme részben megalapozatlan, mert az a jogerős ítélet félreértelmezésén alapul, az ugyanis nem jogszerűtlenül magas bizonyítási szintet várt volna el, hanem azt állapította meg, hogy az alperes határozata a Kúria gyakorlata alapján elvárt szokásos bizonyítási szintnek nem felelt meg.

[60] Álláspontja szerint a jogerős ítélet világosan kifejti, hogy ha az érintett piac meghatározása nem történik meg az elvárható bizonyítási szintnek megfelelően, úgy értelemszerűen nem lehet megfelelően vizsgálni az azon elért piaci részesedés nagyságát sem. A jogerős ítélet szerint az alperes által beszerezett és a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott bizonyítékai csak a megkérdozett piaci szereplők egyéni becsléseit foglalják magukban, mivel a megkérdozettek, egyebek mellett már csak az érintett piac előzetes

meghatározásának hiányában sem tudtak egységes nyilatkozatot tenni arra vonatkozóan, hogy mekkora lehetett az érintett biztonságtechnikai termékek érintett piaci részesedése.

[61] Előadta, hogy az alperes rendkívüli szórást (1-80%) mutató, egységes előzetes piac meghatározás hiányában egymással össze nem vethető, a megkérdezetteknek a piac teljes méretére vonatkozó tudomásának és előadásának hiányában ellenőrizhetetlen pontosságú, és a megkérdezett piaci szereplők üzleti megfontolásait, információinak alapját nem tisztázó adatokra építette határozatát.

[62] Álláspontja szerint az alperes határozatában nem a hatásköre fennállását alátámasztó pozitív vélelem fennállására hivatkozott, hanem a hatáskörét kizáró negatív vélelem alkalmazhatóságának hiányára, pedig ilyen esetben továbbra is az alperesnek kell bizonyítania hatásköre fennállását. Ezt az egyedi elemzési és bizonyítási kötelezettséget az Európai Bizottság közleménye 51. pontja kifejezetten is előírja, azonban az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a vizsgált magatartás érzékelhető mértékben érintette a tagállamok közötti kereskedelmet, és így hatásköre az EUMSZ. 101. cikkének alkalmazására fennállt.

[63] Azt is megjegyezte, hogy alapvető garanciális jogok megsértését veti fel, hogy az elsőfokú bíróság az alperest hatáskörének tisztázása körében utasítja új eljárásra. Ha a hatásköre fennállását nem tudja alperes egyértelműen megválaszolni, az azt jelenti, hogy a hatáskör vizsgálatára irányuló kötelezettségének nem tett eleget. Ez pedig önmagában sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot is. Álláspontja szerint sérti az eljárás alá vontnak a tisztességes eljáráshoz és a jogbiztonsághoz való jogát, mint a jogállamiság alapvető követelményét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés], ha az alperes újabb lehetőséget kap e kérdés megválaszolásának.

[64] Az I. rendű felperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint – szemben az alperes által előadottakkal – az ítélet nem csak a küszöbszámok teljesülésének hiányos vizsgálata miatt semmisítette meg az alperesi határozatot, hanem azért is, mert az alperes az érintett piacot sem határozta meg, amely a felek piaci részesedésének megállapításához szükséges előfeltétel lett volna, továbbá az ítélet nem írt elő kétséget kizáró bizonyítást az alperes számára, végül az alperes határozatában egyáltalán nem valószínűsítette az EUMSZ alkalmazhatóságához szükséges küszöbértékek és feltételek teljesülését.

A Kúria döntése és jogi indokai

[65] A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem megalapozott.

[66] A Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem a csatlakozó felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között bírálja el.

[67] A Kp. 120. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[68] A felülvizsgálati eljárás során a perdöntő kérdés a piaci részesedés mértékének megállapítása, illetve ezzel összefüggésben az érintett piac meghatározása volt. A

felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálat egyaránt ezzel összefüggésben állította a jogerős ítélet jogszabálysértését.

[69] Az alperes a per során és felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott a Ket. 50. § (6) bekezdésére, miszerint a hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást, és a Tpvt. 64/A. § (3) bekezdésére, amely szerint a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács szabadon választja meg a bizonyítás módját, és a rendelkezésre álló bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint értékeli. E rendelkezések egyaránt a szabad bizonyítás elvét tételezik, azonban nem lehet azokat sem a normaszövegből, sem pedig tágabb kontextusukból, így pl. alapjogi összefüggései közül kiragadni.

[70] A szabad bizonyítás elvét ugyanis nem csak az előbbi jogszabályhelyek tételezik, hanem a Tpvt. 64/A. §-ának, és a Ket. 50. §-ának egésze. A szabad bizonyítás elve a hivatkozással ellentétben nem pusztán a bizonyítékok értékelésére vonatkozik, és nem is csupán a bizonyítás módjának megválasztásának szabadságát jelenti. A – különböző korlátai miatt egyébként a közigazgatási eljárásokban tiszta formájában nem érvényesülő – szabad bizonyítás azt jelenti, hogy a hatóság a bizonyítandó tény – főszabályként – bármilyen, annak bizonyítására alkalmas eszközzel bizonyíthatja, az egyes bizonyítékokat egyenként és összességükben szabad meggyőződése szerint értékeli. Ez azonban távolról sem jelent parttalan szabadságot, nem vezethet önkényes jogalkalmazáshoz, hiszen akkor az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított megfelelő ügyintézéshez (másképpen tisztességes közigazgatási eljáráshoz) való jog sérelmét eredményezné. A tisztességes ügyintézéshez való jogot a Ket. 4. §-a alapvető rendelkezésével az alkotmányos szabály érvényesülését biztosította. (Ahogyan azt egyébként az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkének felhívásával ugyancsak teszi.)

[71] A megfelelő ügyintézéshez való jogból több jogalkalmazói követelmény fakad, amelyek közül a Kúria a teljesség igénye nélkül a relevancia elvére (és e körben a bizonyítandó tény kiválasztására), a tényállástisztázási kötelezettségre (ideértve annak teljességét is), a bizonyítás tisztességére és általában az önkényesség tilalmára utal.

[72] A közigazgatási (hatósági) eljárások során – szemben polgári vagy közigazgatási perrel – a tényállást a hatóság hivatalból tisztázza, vagyis őt terheli annak tisztázási kötelezettsége. Ez a Ket. 3. § (2) bekezdésének b) pontjában a hatóságot terhelő alapvető rendelkezésként, a Ket. egészét átható módon jelent meg, amikor kimondta, hogy hivatalból állapítja meg a tényállást. E kötelezettség nem parttalan, kizárólag az ügy szempontjából releváns tényállási elemek tisztázására terjed ki. Azok tekintetében azonban a Ket. hivatkozott rendelkezése utolsó fordulata alapján a hatóságot kötelezettség terheli, hiszen kógens rendelkezés írja elő, hogy a tényállás tisztázása során minden, az ügy szempontjából fontos körülményt figyelembe kell vennie.

[73] E rendelkezés elsősorban (de nem kizárólagosan) a bizonyítandó tények azonosítására vonatkozik. A hatóságnak a rá és eljárására irányadó anyagi- és eljárásjogi előírások – leegyszerűsítve törvényi tényállás – alapján első lépésként meg kell határoznia a tényállás szempontjából lényeges elemeket. Ezen releváns tényállási elemek azonosítása nem jelenthet szemezgetést azok közül, nem lehet önkényes, hanem valamennyi, a törvényi tényállásból fakadó bizonyítandó tényre ki kell, hogy terjedjen, de ne terjedjen ki olyan tényekre és körülményekre, amelyek nem bírnak relevanciával.

[74] Az alperes – a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel érintett körben – helyesen azonosította, ráadásul meg is okolta, hogy az adott gyártmány piaci részesedése olyan lényeges körülmény, amit bizonyítani kell. A piaci részesedés megállapítása előtt nélkülözhetetlen az érintett piac meghatározása is. Az alperes piacként a lakásriasztók piacát azonosította, azonban – amint arra a jogerős ítélet [56] pontjában az

elsőfokú bíróság is rámutatott – nem adta indokát annak, hogy miért nem vette figyelembe a távfelügyeleti szolgáltatásokat, mindössze utalt arra, hogy a biztonsági rendszerekhez kapcsolódó szolgáltatások kapcsán az Európai Bizottság nyitva hagyta a kérdést, hogy ezek elkülönült piacot alkotnak-e. Nem elegendő azonban az érintett piac meghatározására egy általános okfejtés, elengedhetetlen annak részletezése, hogy az alperes az érintett piac meghatározása körében pontosan milyen vizsgálatot végzett, érdemi indokát kell adni annak is, miért korlátozta azt a lakásriasztóberendezések piacára, elhatárolva tőle a kapcsolódó távfelügyeleti szolgáltatásokat. Felmerült továbbá az eljárás során az is, hogy nemcsak a lakossági szegmens, hanem az állami, önkormányzati, vállalati megrendelések is figyelembe veendők az érintett piac meghatározása során. A Kúria megítélése szerint az érintett piac kellő alapossággal való meghatározása – és az erre vonatkozó indokok felsorakoztatása – nem kerülhető meg, mert ez előfeltétele a piaci részesedés akár becsült értékű meghatározásának is.

[75] Amint arra az alperes helytállóan hivatkozott, a Ket. és a Tptv. rendelkezései alapján a bizonyítandó tények bizonyítására szolgáló eszközöket valóban szabadon választja meg. Ennek azonban természetes korlátja az, hogy a bizonyítási eszköznek alkalmasnak kell lennie a bizonyítandó tény bizonyítására. A bizonyításra való alkalmasság, mint tulajdonság nemigen határozható meg azon túl magasabb absztrakciós szinten, általános jelleggel, mint hogy ne csak objektíve hordozza a tény alátámasztásának lehetőségét, hanem annak eredményeként értékelhető bizonyíték keletkezzen. (Ez egyébként pl. a tanúzási akadályok között nevesítve is megjelenik, amikor a Ket. 53. § (3) bekezdés a) pontja kimondja, hogy tanúként nem hallgatható meg, az, akitől nem várható bizonyítékként értékelhető vallomás.)

[76] Azok a Ket.-ben és Tptv.-ben rögzített tételek, miszerint az alperes az alkalmazandó bizonyítékot, illetve a bizonyítás módját szabadon választja meg, nem pusztán a választás szabadságát jelentik, hanem azt is, hogy ez a választás, és annak megalapozottsága, adekvát jellege a hatóság felelőssége. Ezen múlik ugyanis a bizonyítás sikere, és ennek esetleges hibája a döntés megalapozottságára is szükségképpen kihat. A fentiek alapján helytállóan hivatkozott az alperes tehát arra, hogy dönthetett úgy, hogy a 33 megkeresett piaci szereplőnek feltett azonos kérdések alapján kísérli meg az eljárás alá vontak piaci részesedést megállapítani. Ettől különböző kérdés az, hogy ez a módszertan objektíve alkalmas-e a bizonyítandó tény bizonyítására, és az is, hogy a konkrét esetben alkalmas volt-e arra. Az azonban megállapítható, hogy ezen módszer esetén is a piaci szereplők kiválasztása szempontjainak objektívnek kell lenni, és arra a reprezentativitás igényével kell, hogy sor kerüljön. Ezekről a körülményekről az alperes határozata nem ad számot, így a jogerős ítélet megalapozott, amikor az érintett piac egyedi jellemzőinek, sajátosságainak pontos meghatározását kifogásolja.

[77] A szabad bizonyítás elvének utolsó eleme a bizonyítékok szabad mérlegelése. Fontos azonban azt is megjegyezni, hogy a mérlegelésnél is érvényesül az önkényesség tilalma, amelyet az okszerűség pozitív követelményeként is jellemezni lehet.

[78] Az alperes hivatkozott az Alkotmánybíróság 30/2014. (IX. 30.) AB határozatának egyes tételeire, arra, hogy abból nem fakad olyan kötelezettsége, hogy a tényeket kétséget kizáróan bizonyítsa. Ennek alátámasztására hivatkozott a Kúria a Kf.VI.39668/2020/15. számú ítéletére, amely a Kúria Kf.V.39.062/2020/4. számú ítéletére visszautalva 30/2014. (IX. 30.) AB határozat [61] és [62] pontjaiban foglaltak mentén iránymutató jelleggel mutatott rá a versenyügyek sajátosságát értékelve, hogy „a büntetőeljárás értelmében vett kétséget kizáró bizonyításnak nem kell megfelelni. Sem az Alkotmánybíróság, sem az EJE, sem az Európai Unió Bírósága joggyakorlata nem követeli meg versenyügyekben sajátos tartalommal bíró egzakt bizonyítási sztenderdet. A közvetett bizonyítékok láncolatán alapuló határozat is jogszerűnek fogadható el, amennyiben a Tptv.

11. §-ában foglalt tilalom megsértését az alperes által egyenként és összességében értékelt bizonyítékok olyan zárt láncolata támasztja alá, amelyet a felperesek általános hivatkozása nem tud áttörni”

[79] Hivatkozott továbbá a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletére is, amely szerint „a 30/2014. (IX.30.) AB határozat 70. pontja szerint a GVH által megállapított tényállás nem alapulhat pusztán spekuláción és feltételezéseken, annak ellentmondásmentes bizonyítékokon kell nyugodnia. Ez azonban a Kúria álláspontja szerint még büntetőjogias versenyügyekben sem jelenti azt, hogy észszerű keretek között ne lehetne jogi vélelmeket felállítani, vagy a közvetett bizonyítékok láncolatán keresztül ne lehetne levonni indokolt következtetéseket az érintett felperesek „bűnösségére” vonatkozóan.”

[80] Az alperes hivatkozásaiból úgy tűnhet, mintha a jogerős ítélet „kétséget kizáróan nem bizonyította” fordulatát a büntetőeljárás értelmében vett kétséget kizáró bizonyítás követelményeként fogalmazta volna meg az elsőfokú bíróság. Noha a jogerős ítélet a „kétséget kizáró” fordulatot a [63]-[64] és [67] bekezdésében használja, az alperesi értelmezés nem helytálló, ilyen, vagyis a büntetőeljárás során megkívánt bizonyossági szint megkövetelésére vonatkozó megközelítésre utaló megfogalmazás abban nem található. A jogerős ítéletből kitűnik, hogy az elsőfokú bíróság nem várt el az Alkotmánybíróság és a Kúria versenyjogi ügyekben kialakított gyakorlatában megfogalmazottnál magasabb bizonyítottság szintet.

[81] Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatának [70]-[71] pontja szerint „a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeknek a terhelt terhére való értékelésének tilalma – az ártatlanság vélelmének részeként – a versenyfelügyeleti ügyekben is köti a hatóságot, illetve felülvizsgálatot végző bíróságokat. Ez összhangban áll az EJEB gyakorlatával, illetve az Európai Unió Bíróságának felfogásával is.

Ez azt jelenti, hogy a versenyjogi felelősséget megalapozó összes jelentős tény a GVH-nak kell bizonyítania, azon tények pedig, melyek valósága tekintetében kétség merül fel, az eljárás alá vont javára veendő figyelembe. A GVH-nak a bizonyítási kötelezettség teljesítéséről a jogsértés megállapításáról és a bírság alkalmazásáról szóló határozatában kell számot adnia azzal, hogy döntésének indokolásában meg kell jelölnie a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat, az eljárás alá vont vállalkozás által felajánlott, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait, a mérlegelési jogkörben hozott döntés tekintetében (mint a bírság mértéke) a mérlegelésben szerepet játszó szempontokat és tényeket [lásd: Ket. 72. § (1) bekezdés e) pont]. A bizonyítás során a hatóság közvetett bizonyítékokat is felhasználhat, úgyszintén a piac szerkezetére vonatkozó adatokat, számításokat, gazdasági modelleket, stb. is, még akkor is, ha ez utóbbiak – egyébként a szakértői véleményekre is jellemző módon – esetenként bizonytalan elemeket, illetve bizonyos fokú valószínűségi bizonyítást is magukban hordoznak a tudomány adott állásához igazítottan. Az eljárás alá vont vállalkozásoknak lehetőségük kell, hogy legyen arra, hogy a GVH megállapításaival szembeni észrevételeiket előadják, a bizonyítékaikat – a jóhiszeműség és a relevancia elveinek a betartásával – bemutathassák, a GVH következtetéseit megcáfolják. Ennek alapján az eljáró bíróság feladata az, hogy állást foglaljon arról, hogy a hatóság a tényállás-tisztázási kötelezettségének [lásd: Ket. 50. § (1) bekezdés] eleget tett-e, az egyes, az eljárás alá vont személy által vitatott tények valóságát a GVH bizonyítékokkal megfelelően alátámasztotta-e.”

[82] Az alperes által hivatkozott kúriai ítéletek is kifejezetten ellentétes tartalmúak, mint amelyet felülvizsgálati kérelmében azoknak tulajdonít. Az elsőfokú bíróság ugyanis az alperesen nem a büntetőeljárás értelmében vett kétséget kizáró bizonyítást kérte számon, hanem azt, hogy a tényállás ne pusztán spekuláción és feltételezéseken, hanem ellentmondásmentes bizonyítékokon alapuljon, amelyek alapján a jogsértés tényére

megalapozott következtetést lehessen levonni. A versenyügyekben a Kúriai gyakorlat nem kívánja meg a bizonyosság azon fokát, amelyek a büntetőeljárásban elvárt, ugyanakkor a büntetőeljárásjogi jelleg miatt az általános hatósági bizonyítási kötelezettséghez képest a bizonyítottság magasabb fokát kell elvárni. A jogerős ítélet eljárásra vonatkozó iránymutatása sem büntetőjogi szintű bizonyítást írt elő, a jogerős ítélet tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria által versenyügyekben korábban megkívánt általános bizonyítási szintet írt elő. Nem érintette azt a kérdést, hogy e körben jogi – vagyis jogszabállyal felállított – vélelmekkel, vagy közvetett bizonyítékok láncolatával ne lehetne azt alátámasztani. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében e jogkérdésben nem tért el a Kúria korábbi, közzétett gyakorlatától.

[83] A Kúria mindezek alapján osztja az elsőfokú bíróság álláspontját és annak indokait a tekintetben, hogy az alperes az adott gyártmányú termékek piaci részesedésével kapcsolatban nem bizonyította meggyőzően, hogy azok az 5%-os küszöbértéket meghaladják. Vagyis az alperes bár szabadon választhatta meg a bizonyítás módját, a tényállás tisztázása során nem jutott a bizonyosság akár azon fokára, amelyet megnyugtatónak lehetne nevezni, vagyis megalapozott, és zárt logikai láncolatot képző bizonyítottságról nem is szólva. Amint arra a Kúria korábban már utalt, mindez nem választható el az érintett piac meghatározásának kérdésétől. Az elsőfokú bíróság is helytállóan mutatott rá, az érdemi érintettség megállapíthatóságának elengedhetetlen feltétele a riasztóberendezések jogsértéssel érintett piaca egyedi jellemzőinek, sajátosságainak pontos meghatározása, ezen belül a biztonsági rendszerekhez kapcsolódó szolgáltatások, valamint a lakossági és az állami szektor minősítésének bemutatása. Ezek együttesen vezethetnek ugyanis a gazdasági verseny érintettségének és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatás kimondásához.

[84] A Kúria abban nem kíván állást foglalni, hogy milyen bizonyítási eszközökkel és módszerekkel lehetne megfelelően bizonyítani a küszöbértéket meghaladó piaci részesedést, ennek megválasztása ugyanis az alperes feladata. A becslés is egyfajta bizonyítási eszköz, azonban az annak során felhasznált adatoknak és a becslés módszerének alkalmasnak kell lennie arra, hogy a feltételezésen túlmutató módon támassza alá azt a tényt, amely alapján a perbeli eljárást lefolytatta. Ennek a követelménynek nem felelt meg a versenytársak ellenőrizhetetlen adatain nyugvó egyéni becslések alapján meghatározott %-os mértékekből levont következtetés a felperes piaci részesedésének mértékére. Az alperesnek rendelkezésére állnak azok a hatékony bizonyítási eszközök, amelyek alapján meg kell tudnia határozni az érintett piac méretét és azon belül az eljárás alá vont részesedését és az alkalmazott módszert határozatában kellően megindokolva be is kell mutatnia. Ellenkező esetben a bíróság nem kerül abba a helyzetbe, hogy a megelőző eljárás során hozott döntést érdemben felül tudja vizsgálni.

[85] A II. rendű felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében azért tartotta jogszabálysértőnek a jogerős ítéletet, mert az olyan kétséget kizáró bizonyítást vár el az alperestől, amelyre az nyilvánvalóan nem képes, ezért álláspontja szerint nem tekinthető szükségesnek az alperes új eljárásra kötelezése. Ezzel összefüggésben hivatkozott a Kúria több határozatára is.

[86] A Kúria megjegyzi, hogy a Kp. 115. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelmet jogszabálysértésre vagy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet előterjeszteni, azonban nem értékelhető érdemben a felülvizsgálati kérelem, ha a fél a közzétett kúriai határozatot – amelytől való eltérést állítja – ugyan megjelöli, de ahhoz nem fűz jogi érvelést. A csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a II. rendű felperes ugyan megjelölt két kúriai határozatot, azonban az azokhoz kapcsolódó érveléssel adós maradt, így azokat a Kúria értékelni sem tudta.

[87] A II. r. felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében tévesen hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet azért jogszabálysértő, mert nem volna szükség az alperes új eljárásra kötelezésére. A Kp. 89. § (1) bekezdés b) pontjában „szükség esetén a közigazgatási cselekmény megsemmisítése [...] mellett a közigazgatási szervet új eljárásra kötelezi” rendelkezésben a szükség esetén fordulat ugyanis arra vonatkozik, hogy arra az ügy természetéhez képest, elsősorban lényeges, az ügy érdemére kiható, és a perben nem orvosolható eljárási jogszabálysértés esetén kerülhet sor. A jelen perben pedig e feltételek fennállnak, ezért az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a tényállás tisztázásával kapcsolatos jogszabálysértést olyannak, amely szükségessé teszi az alperes határozatának megsemmisítése mellett öt új eljárásra is kötelezni. A Kúria e helyütt azt is megjegyzi, hogy az új eljárásra kötelezés a jogerős ítélet iránymutatása szerint nem zárja ki, hogy az alperes – ha az ügyben az iránymutatásnak megfelelő új határozat meghozatalára nincs mód – a megismételt eljárásban maga döntsön eljárása megszüntetéséről.

[88] Az elsőfokú bíróság új eljárásra vonatkozó iránymutatásának tartalmát sem a felülvizsgálati kérelem, sem pedig a csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem támadta, ezért e körben a Kúria mindössze azt jegyzi meg, hogy annak a jogerős ítélet indokolásában foglaltakra, valamint az előzőekben – különösen a bizonyítandó releváns tényekre, és az alperes indokolási kötelezettségével kapcsolatban – kifejtettekre figyelemmel kell az alperesnek eleget tennie.

[89] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

[90] A versenyügyekben a Kúriai gyakorlat nem kívánja meg a bizonyosság azon fokát, amelyek a büntetőeljárásban elvárt. Ugyanakkor elvárás, hogy a tényállás ne pusztán spekuláción és feltételezéseken, hanem ellentmondásmentes bizonyítékokon alapuljon, amelyek alapján a jogsértés tényére megalapozott következtetést lehessen levonni.

Záró rész

[91] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése, valamint a 99. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 77. § (2) bekezdése alapján a felperes kérelmére az ügyet tárgyaláson bírálta el.

[92] Az alperes a Kp. 35.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. 61. § (1) és (5) bekezdése alapján köteles az I. r. felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a alapján megállapított, általános forgalmi adót is tartalmazó felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

[93] A felülvizsgálattal az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) és (3) bekezdései szerinti felmerült, 62. § (1) bekezdés h) pontja alapján feljegyzett eljárási illetéket a II. r. felperes a Kp. 35. § (1) bekezdésére figyelemmel alkalmazandó Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni,

míg az alperes személyes illetékmentességére tekintettel a felülvizsgálati kérelmével felmerült és feljegyzett eljárási illeték az állam terhén marad.

[94] A Kúria ítéletével szemben a további felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Balogh Zsolt s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hajas Barnabás s.k.
előadó bíró

Dr. Dobó Viola s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő